

„Otwarcie żyją oni z kobietami, chociaż zakazał tego sobór nicejski, i tak dalece nie dbają o szacunek do Boga i do drugiego człowieka, nie waząc na strach przed piekłem, że sądzą, iż jeśli ktoś nie chce żyć z kobietą, to nie tyle może to, ale nawet musi oznaczać, że oddaje się owemu najgorszemu grzechowi, o którym wspomina apostoł w swoim Liście do Rzymian” utyskiwał Rather, biskup Werony, opisując w połowie X w. zwyczaje duchowieństwa w swojej diecezji w liście do Ambrożego, włoskiego kanclerza Ottona I. Tym, co najbardziej niepokoiło biskupa, było niestosowanie się duchownych do nakazu celibatu.

Jest to jeden z wielu przykładów ilustrujących, jak ogromną wagę przykładano w średniowieczu do wszelkich kwestii dotyczących seksualności. Ciągłe próby nakładania ograniczeń na różnorodne zachowania seksualne wynikały częściowo właśnie z troski o stan społeczeństwa – brak kontroli nad ludzką seksualnością mógł bowiem zakłócić porządek procesów społecznych.

Seksualność w średniowieczu stała się przedmiotem zainteresowania zachodnioeuropejskich i amerykańskich badaczy już kilka dekad temu, jednak w Polsce temat ten wciąż traktowany jest marginalnie. Celem autorki projektu jest zatem zbadanie kształtowania się etyki seksualnej w Polsce od XI do XIII w. Znaczna część norm seksualnych była przyswajana przez społeczeństwo albo w miarę postępowania procesu chrystianizacji, albo poprzez recepcję zachodnioeuropejskich wzorców. Przekonamy się zatem, jakie rodzaje zachowań były akceptowane, a jakie potępiane; jak społeczeństwo próbowało kontrolować postępowanie poszczególnych jednostek; jak chrześcijańskie poglądy na kwestie związane z seksualnością były odbierane w średniowiecznej Polsce; jak odstępstwa od narzuconych norm karane były przez Kościół, a jak przez sądownictwo świeckie; jakie konsekwencje dla społeczeństwa wiązały się z wprowadzeniem celibatu kleru; wreszcie jak wyglądało przenikanie się zachodnioeuropejskich wzorców miłości dwornej z chrześcijańskimi poglądami na miłość i seksualność.

Badania te nie tylko przyczynią się do wzbogacenia naszej wiedzy na temat obyczajów seksualnych mieszkańców średniowiecznej Polski, lecz także pomogą nam lepiej zrozumieć społeczeństwo średniowiecznej Europy.